

25 februarie 2021

Nr. 04-2/01

La Nr.

din

**Doamnei Tatiana ZATÎC,
Secretar de Stat,
Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale**

**Propunere de perfecționare a legislației
în temeiul art. 27 lit. a) din Legea nr. 52/2014 cu privire la
Avocatul Poporului (Ombudsman)**

Ajustarea cadrului legislativ la realitățile sociale, care impun crearea unor noi norme de drept, este o premisă în garantarea și respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. În cazul identificării unor lacune în cadrul normativ, în procesul de implementare a normelor legale Avocatul Poporului este în drept să vină cu propuneri de perfecționare a legislației.

Drept temei pentru înaintarea acestei propuneri a servit cererea unei persoane parvenită în adresa Reprezentanței Oficiului Avocatului Poporului în mun. Comrat, care a menționat asupra unor deficiențe în mecanismul de stabilire a ajutorului pentru perioada rece a anului. Adresându-se la structura teritorială de asistență socială pentru stabilirea ajutorului pentru perioada rece a anului, cererea persoanei a fost acceptată și a fost luată decizia privind acordarea dreptului la ajutor pentru perioada rece a anului. Totuși, persoana nu a putut primi ajutorul, din motiv că fiica acesteia a beneficiat de bursă socială pentru câteva luni, dar care a fost achitată printr-un singur virament. Astfel, cuantumul venitului global mediu lunar, luat în considerare la stabilirea eligibilității pentru acordarea ajutorului pentru perioada rece a anului, a constituit un impediment în realizarea acestui drept. Structura teritorială de asistență socială nu a informat persoana despre refuzul ulterior de a achita aceste plăți. Cea din urmă, fiind în așteptarea ajutorului pentru perioada rece a anului de mai mult timp, a fost nevoită să depună cererea repetat.

Situații similare sunt întâlnite și în cazul persoanelor, care se adresează la structurile teritoriale ale Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, pentru stabilirea gradului de dizabilitate primar/repetat. Procedura durează în timp, iar pensia de dizabilitate poate fi achitată concomitent pentru câteva luni, aparent contribuind la formarea unui venit global mediu lunar majorat. În esență, el nu modifică situația financiară a familiei, împiedicând, în același timp, obținerea dreptului la ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului sau încetarea acestuia.

Reglementări naționale

Constituția Republicii Moldova stabilește prin art. 47 alin. (1) că statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Articolul 15¹ alin. (1) al *Legii cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13.06.2008* prevede că ajutorul pentru perioada rece a anului se stabilește și se acordă:

a) familiilor defavorizate beneficiare de ajutor social conform prevederilor prezentei legi;

b) familiilor solicitante de ajutor social care au un venit global mediu lunar mai mare decât venitul lunar minim garantat conform legislației și mai mic decât nivelul venitului lunar minim garantat majorat de 2,2 ori.

Hotărârea pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social nr. 1167 din 16.10.2008, la pct. 21, prescrie că venitul global mediu lunar al familiei se calculează din veniturile totale, curente și nete obținute, pentru luna anterioară celei în care a fost depusă cererea de acordare a ajutorului social.

Pct. 13-15 din Regulament conțin aspecte legate de examinarea cererilor. Astfel, cererea se examinează de persoanele din cadrul structurii teritoriale de asistență socială desemnate să introducă datele în Sistemul Informațional Automatizat „Asistență Socială”. Sistemul Informațional Automatizat „Asistență Socială” confruntă datele introduse de către angajații structurii teritoriale de asistență socială cu datele livrate de alte sisteme informaționale. Cererea completă se examinează în cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Asistență Socială”, care verifică eligibilitatea pentru acordarea/neacordarea dreptului și emite decizii.

Anexa nr. 5 la Regulament, în pct. 3 din Note, face referire la faptul că la stabilirea ajutorului pentru perioada rece a anului, nivelul venitului lunar minim garantat se ia în considerare cu majorare de 1,6 ori.

Standarde internaționale relevante

Declarația Universală a Drepturilor Omului, prevede în articolul 22 că orice persoană, în calitate de membru al societății, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptățită să obțină satisfacerea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea și libera dezvoltare a personalității sale, prin efort național și cooperare internațională, ținându-se seama de organizarea și de resursele fiecărei țări. Iar, în conformitate cu articolul 25 ”Orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința sa”.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale în articolul 9 stipulează că Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are

orice persoană la securitatea socială, inclusiv asigurări sociale. Conform articolului 11 alin. (1), Statele părți la prezentul Pact, recunoscând dreptul oricărei persoane la un nivel de trai suficient pentru ea însăși și familia sa, inclusiv hrană, îmbrăcăminte și locuință suficiente, precum și la o îmbunătățire continuă a condițiilor sale de existență. Statele părți vor lua măsuri potrivite pentru a asigura realizarea acestui drept și recunosc în acest scop importanța esențială a unei cooperări internaționale liber consimțite.

*Carta Socială Europeană*¹ prin articolul 12 stabilește că, în vederea exercitării efective a dreptului la securitate socială, părțile se angajează: să stabilească sau să mențină un regim de securitate socială; să mențină regimul de securitate socială la un nivel satisfăcător, cel puțin egal cu cel necesar pentru ratificarea Codului european de securitate socială; să depună eforturi pentru a aduce treptat regimul de securitate socială la un nivel mai ridicat etc.

Concluzii și propuneri

Norma constituțională precizată, stabilește că, dezvoltarea omului liber nu este problema lui personală sau a familiei lui, ci o componentă esențială a politicii de stat. Anume realizările în domeniul protecției și politicii sociale indică nivelul de dezvoltare și prosperitate a statului. Numai dacă există succese în domeniul protecției sociale, se poate spune că statul își realizează obligația constituțională de a apăra drepturile și libertățile omului, de a crea condiții materiale, politice, juridice și de alt gen pentru exercitarea drepturilor și libertăților, pentru implementarea lor în viață.² Alinierea acestor condiții la standardele internaționale, dar și completarea/modificarea lor în dependență de varietatea cazurilor apărute în procesul de implementare nu este mai puțin importantă decât crearea lor.

Din conținutul articolelor citate (din Legea nr. 133/2008, Hotărârea Guvernului nr. 1167/2008), Avocatul Poporului pentru drepturile copilului deduce că luarea deciziei privind acordarea sau neacordarea dreptului la ajutor pentru perioada rece a anului este luată cu excluderea factorului uman, acesta fiind prezent doar la etapa introducerii datelor în sistem, care este configurat în așa mod, încât să evalueze veniturile disponibile, pentru luna anterioară depunerii cererii, fără a cunoaște motivul care a determinat nivelul ridicat al lor. Acest lucru ar fi posibil dacă persoana responsabilă de introducerea datelor în sistem, depistând unele neclarități (de genul celor descrise supra), ar solicita informații sau explicații suplimentare de la adresanți.

De asemenea, avocatul Poporului notifică și despre necesitatea revizuirii anexei nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr. 1167/2008, unde indicele de majorare a nivelului venitului lunar minim garantat utilizat este "de 1,6 ori", în timp ce atât în lege, cât și în Regulament este utilizat "de 2,2 ori".

Având în vedere că ajutorul social și/sau ajutorul pentru perioada rece a anului contribuie dacă nu total, atunci cel puțin parțial, la îmbunătățirea situației financiare a beneficiarilor și mizând pe responsabilitatea statului la asigurarea unui nivel de trai decent cetățenilor săi Avocatul Poporului optează pentru luarea în considerație a propunerii înaintate.

¹ <https://rm.coe.int/168047e170>

² Comentariul Constituției RM https://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilita/Comentariu_Constitutie.pdf

În baza argumentelor desfășurate supra, mandatului conferit de Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) și în scopul prevenirii și eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului,

PROPUNE:

1. Configurarea Sistemului Informațional Automatizat „Asistență Socială” în așa mod, încât să răspundă diversității și complexității cererilor examinate sau identificarea unor modalități de participare a funcționarilor în procesul de luare a deciziilor de acordare/neacordare a dreptului la ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului.
2. Modificarea indicelui de majorare a nivelului venitului lunar minim garantat ”de 1,6 ori” cu indicele ”de 2,2 ori” prevăzut în pct.3 la Note din Anexa nr. 5 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social pentru ajustarea acestuia la conținutul Hotărârii Guvernului nr.1167/2008 și Legii cu privire la ajutorul social nr. 133/2008.

Despre decizia/acțiunile întreprinse cu privire la propunerile înaintate urmează a fi informat Avocatul Poporului în termen de 30 de zile.

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU,
Avocatul Poporului pentru drepturile copilului

Ex. Liudmila Zarișneac, tel.: 060002681

Notă: În baza art. 3 al Hotărârii Parlamentului nr. 4 din 04februarie 2021 privind încetarea mandatului Avocatului Poporului (Ombudsmanului) până la numirea de către Parlament a unui nou Avocat al Poporului (Ombudsman), doamna Maia Bănărescu, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului, va îndeplini atribuțiile funcției de Avocat al Poporului (Ombudsman).